

Scholengroep Over- en Midden-Betuwe

Protocol Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling

In samenwerking met ondersteunings/zorgcoördinatoren SGOMB-breed en directie

VO - PO

Versie 18-12-2018

Basis	
Wet en regelgeving	Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, 14 maart 2013 Besluit 292 dd. 23 juni 2017 wijziging van het Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling..... Wet op het voortgezet onderwijs, Artikel 3a. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
Archief CvB	DN 1.6.1.
Van toepassing op/voor	Gehele scholengroep Over- en Midden-Betuwe

Status	Data	Opmerkingen
Concept (versie/datum)	1/ 27 -11- 2014 2/ 17-10-2018 3/ 18-12-2018	2/ n.a.v. aanpassingen in wet- en regelgeving 3/ n.a.v. wijziging adresgegevens meldpunt
Goedkeuring (dir. / CvB)	12-12-2018	DO
Inspraak (GMR)	31-01-2019	VO: Instemming cf. artikel 29 lid 1a GMR-reglement
	14-01-2019	PO: Instemming cf. artikel 27 lid e
Vastgesteld (door/datum)	CvB 01-02-2019	
in werking op (datum)	01-02-2019	Wijziging van het Besluit verplichte meldcode

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Doel en functie van de meldcode	3
3.	Beroepsgeheim, meldcode en meldplicht	3
4.	Wetgeving / verantwoordelijkheden	4
5.1	Toelichting op de stappen van de meldcode	6
5.2	De vijf afwegingen in het afwegingskader	7

Bijlagen

Bijlage 1	Balansmodel	9
Bijlage 2	Verhelderingsvragen	10
Bijlage 3	Overlegformulier collegiale consultatie	12
Bijlage 4	Signaallijst kindermishandeling 4-12 jaar	16
Bijlage 5	Signaallijst kindermishandeling 12-18 jaar	19
Bijlage 6	Vragenformulier voorbereiding gesprek met de ouder(s) en/of verzorger(s)	22
Bijlage 7	Formulier aandachtspunten t.b.v. een melding bij Veilig thuis Gelderland-Midden	24
Bijlage 8	Belangrijke informatie, adressen en telefoonnummers	26

1. Inleiding

De scholen van Scholengroep Over- en Midden Betuwe (SGOMB) bieden onderwijs in een veilige en betrokken omgeving aan leerlingen tussen de 4 en 18 jaar. We willen dat onze leerlingen opgroeien in een veilige omgeving, om te groeien naar volwassen deelnemers in de maatschappij.

Soms lukt het in de thuissituatie niet om die veilige omgeving te creëren en te garanderen. In de thuissituatie is er dan sprake van een zorgtekort ten aanzien van het kind. Kindermishandeling is een beladen begrip maar ouders mishandelen hun kinderen vaak niet met opzet, maar omdat het hun niet lukt om hun kinderen de zorg te bieden die ze nodig hebben.

Jaarlijks zijn in Nederland naar schatting 100.000 kinderen het slachtoffer van kindermishandeling. Het gaat om kinderen in alle leeftijden, om jongens en meisjes met de meest uiteenlopende achtergronden. Onder kindermishandeling wordt verstaan: *'Elke vorm van voor de minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen, ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.'*

Sinds 1 juli 2013 zijn beroepskrachten wettelijk verplicht een meldcode te gebruiken bij vermoedens van geweld en kindermishandeling in huiselijke kring.

Als scholen binnen de SGOMB hebben wij daarom een meldcode voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling opgesteld. De meldcode is uiteengezet in vijf opeenvolgende stappen in een stappenplan. Het stappenplan voor huiselijk geweld en kindermishandeling beschrijft in 5 stappen hoe professionals goed kunnen reageren bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Per 1 januari 2019 dienen de stappen 4 en 5 van een afwegingskader te zijn voorzien.

De meldcode kan de medewerkers van de school helpen kinderen op de juiste wijze te helpen. Daarnaast biedt dit document een route om ouders/verzorgers naar een juiste vorm van begeleiding te leiden.

2. Doel en functie van de meldcode

Het doel van de meldcode is om slachtoffers van huiselijk geweld beter en eerder in beeld te hebben, sneller te kunnen helpen en de veiligheid beter te kunnen monitoren over langere tijd. Het afwegen kan er toe leiden dat melden bij Veilig Thuis noodzakelijk is.

Het stappenplan van de meldcode en het afwegingskader bij stap 4 en 5 helpt medewerkers kinderen op de juiste manier te helpen en ouders/verzorgers naar een juiste vorm van begeleiding te leiden.

3. Beroepsgeheim, meldcode en meldrecht

Meldcode is geen meldplicht

Een verplichte meldcode is iets anders dan een meldplicht. Bij een meldplicht moet de professional zijn vermoeden van geweld melden bij andere instanties. Die verplichting bestaat niet bij een meldcode. De beslissing om vermoedens van huiselijk geweld wel of niet te melden, neemt de professional. Het stappenplan van de meldcode biedt hierbij houvast.

Beroepsgeheim versus meldcode

Hulpverleners die hulp, zorg, steun of een andere begeleiding bieden, hebben vaak een beroepsgeheim. Hierdoor mag de hulpverlener geen informatie over de cliënt aan

anderen geven, behalve als de cliënt daarvoor toestemming geeft. De cliënt kan zich hierdoor vrij voelen om alles te vertellen. Toch kan het in het belang zijn van de cliënt om vertrouwelijke gegevens uit te wisselen met collega's of anderen.

Meldrecht

In de wet meldcode is een meldrecht voor huiselijk geweld opgenomen. Dit recht bestond al langer voor kindermishandeling. Een meldrecht houdt in dat professionals met een beroepsgeheim (vermoedens van) huiselijk geweld mogen melden bij Veilig thuis Gelderland-Midden. Ook zonder toestemming van de betrokkenen. Voorts zij opgemerkt dat de meldcode in lijn is met de AVG.

4. Wetgeving / Verantwoordelijkheden

Sinds 1 juli 2013 zijn organisaties en zelfstandigen daarom verplicht een meldcode te hebben. Dit staat in de wet [Verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#). De wet geldt voor de sectoren:

Gezondheidszorg;
Onderwijs;
Kinderopvang;
maatschappelijke ondersteuning;
jeugdzorg;
justitie.

De verplichting geldt niet voor vrijwilligersorganisaties, al mogen die organisaties natuurlijk wel zelf een stappenplan opstellen.

Toezicht op meldcodes

Inspecties controleren of organisaties en zelfstandigen een meldcode hebben en of zij het gebruik en de kennis daarvan bevorderen. Dit gebeurt door de:

Inspectie voor de Gezondheidszorg;
Onderwijsinspectie;
Inspectie Jeugdzorg;
Inspectie Veiligheid & Justitie.

Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling:

stap	Actie *)	Wie	Documenten	Richttijd
1	In kaart brengen van de signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.	Mentor Docent Leerkracht PO Intern begeleider PO Bouwcoördinator PO Vertrouwenspersoon Onderwijs Ondersteunend Personeel	Bijlage 1: Balansmodel Bijlage 2: Verhelderingsvragen	5 werkdagen
2	Collegiale consultatie en zonodig raadplegen van Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding.	Teamleider Signaleerder Leerkracht PO Intern begeleider PO Bouwcoördinator PO Directeur PO Aandachtfunctionaris/ Mentor/Zorgcoördinator	Bijlage 3: Overlegformulier collegiale consultatie Bijlagen 4 en 5: Signaallijsten kindermishandeling 4-12 jaar en 12 tot 18 jaar	5 werkdagen
3	Een gesprek met de cliënt Delen van de zorg met ouder(s) en/of verzorger(s)	Teamleider Aandachtfunctionaris/ Mentor/Zorgcoördinator Leerkracht PO Intern begeleider PO Bouwcoördinator PO Directeur PO	Bijlage 6: Vragenformulier voorbereiding gesprek met de ouder(s) en/of verzorger(s)	10 werkdagen
4	Het wegen van het risico op en de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en bij twijfel altijd raadplegen van Veilig Thuis Afweging: <ul style="list-style-type: none"> • Heb ik op basis van stap 1 tot en met 3 een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling? • Heb ik een vermoeden van acute of structurele onveiligheid? 			
		Teamleider Directeur PO IB-er PO Bouwcoördinator PO Aandachtfunctionaris Jeugdbescherming Gelderland afdeling Veilig Thuis/ Zorg coördinator		maximaal 5 werkdagen
5 A/B	Beslissen: zelf hulp bieden (i.o.m. Veilig thuis) of hulp organiseren dan wel melden bij Veilig thuis Afweging: 5A Hulp verlenen is mogelijk als: <ul style="list-style-type: none"> • de professional in staat is om effectieve/passende hulp te bieden of organiseren. • Als de betrokkene(n) meewerken aan de geboden of georganiseerde hulp. • De hulp leidt tot duurzame veiligheid. Indien hulpverlening op basis van een van deze punten niet mogelijk is, is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk. 5B Altijd melden wanneer sprake is van: <ul style="list-style-type: none"> • Acute onveiligheid. • Structurele onveiligheid. 			
	5A: Hulp organiseren en effecten volgen	Teamleider Aandachtfunctionaris/ Zorgcoördinator Directeur PO IB-er PO Bouwcoördinator PO		Evaluatie met betrokkenen na 4 weken en herhaling/verbetering
	5B: Zorgmelding	Teamleider Aandachtfunctionaris Jeugdbescherming Gelderland afdeling Veilig Thuis/Zorg coördinator Directeur PO IB-er PO Bouwcoördinator PO	Bijlage 7: Aandachtspunten t.b.v. een melding bij Veilig Thuis Gelderland-Midden	2 maanden eind-evaluatie

- **De volgorde van de stappen is niet dwingend. Waar het om gaat is dat de professional op enig moment in het proces alle stappen heeft doorlopen, voordat hij besluit om een melding te doen. Ook kunnen stappen soms twee of drie keer worden gezet.**
*) **De vetgedrukte teksten in de hierboven weergegeven tabel en tekst zijn letterlijk uit de nota van toelichting van de wet overgenomen.**

- Het stappenplan kan ingezet worden als document om alle fasen van de ondernomen acties goed in kaart te brengen.
- Directie zal zonedig op alle momenten in het handelen bij signalen van huiselijk geweld in kindermishandeling in het belang van alle partijen een beslissing nemen.

Veilig Thuis Gelderland-Midden, het Advies- en Meldpunt voor Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.

Te bereiken via: 0800-2000 (gratis en 24/7 bereikbaar) of via internet: www.veiligthuisgm.nl en het daar aanwezige contactformulier.

5.1 Toelichting op de stappen van de meldcode

Stap 1. In kaart brengen van de signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

- Beschrijf uw signalen zo feitelijk mogelijk; ondersteun het met het balansmodel (bijlage 1) en de verhelderingsvragen (bijlage 2).
- Legt u ook een vermoeden of een veronderstelling vast, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een vermoeden of veronderstelling.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg een medische diagnose alleen vast als deze is vastgesteld door een bevoegde beroepskracht.

Stap 2. Collegiale consultatie en zonedig raadplegen van Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding.

- Bespreek de signalen met een deskundige collega of met de aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld binnen de school. Gebruik hierbij de formulieren: Overlegformulier 'collegiale consultatie' in bijlage 3 en 'Signaallijst kindermishandeling 12-18' jaar en 4-12 jaar in bijlage 4 en 5.
- De zorgcoördinator / aandachtsfunctionaris vraagt zo nodig advies aan Veilig Thuis Gelderland-Midden, aan een forensisch geneeskundige / jeugdarts als er behoefte is aan een nadere interpretatie van letsel dat mogelijkerwijs is veroorzaakt door geweld.

Stap 3. Een gesprek met de cliënt, delen van de zorg met ouder(s) en/of verzorger(s).

- Heeft u ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de ouder(s) en/of verzorger(s), raadpleeg dan een deskundige collega, de aandachtsfunctionaris binnen de school en/of Veilig thuis Gelderland-Midden.
- Ter voorbereiding voor het gesprek bijlage 6 'Vragenformulier voorbereiding gesprek met de ouder(s) en/of verzorger(s)' hanteren.

Tijdens het gesprek:

- Leg de ouder(s) en/of verzorger(s) het doel uit van het gesprek.
- Beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan.
- Nodig de ouder(s) en/of verzorger(s) uit om een reactie hierop te geven.
- Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen.

Stap 4. Het wegen van het risico op en de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en bij twijfel altijd raadplegen van Veilig Thuis.

- Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouder(s) en/of verzorger(s) het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

- Overleg in geval van twijfel altijd (opnieuw) met Veilig Thuis Gelderland-Midden.

Stap 5. Beslissen: zelf hulp bieden (i.o.m. Veilig thuis) of hulp organiseren dan wel melden bij Veilig thuis

Stap 5A. Hulp organiseren en effecten volgen.

Hulp organiseren en effecten volgen:

- Bespreek de zorgen met de ouder(s) en of verzorger(s).
- Organiseren van hulp door te verwijzen naar CJG.
- Volg of de ouder(s) en/of verzorger(s) en kind hulp krijgen.
- Volgen en registreren van effecten van de aangeboden hulp.
- Heeft de hulp niet het gewenste effect dan door naar stap 5B in de meldcode.

Stap 5B. Zorgmelding.

Melden en bespreken met de ouder(s) of verzorger(s):

- Informeer ouder(s) en of verzorger(s) over de zorgmelding.
- In overleg met de teamleider doen van zorgmelding door zorgcoördinator / aandachtfunctionaris bij Veilig thuis Gelderland-Midden;
- Sluit bij uw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die u meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- Overleg bij uw melding met Veilig Thuis Gelderland-Midden, wat u na de melding, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om de leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.
- Ouder(s) en of verzorger(s) krijgen een schriftelijke bevestiging van de zorgmelding.

5.2 De vijf afwegingen in het afwegingskader **)

****)** De tekst van deze paragraaf is letterlijk overgenomen uit het basisdocument "Het afwegingskader in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling", uitgegeven door ministeries van VWS en VenJ.

De onderstaande afwegingen 1 t/m 5 behoren bij de stappen uit het stappenplan.

Afweging 1.

Heb ik op basis van de stappen 1 t/m 4 van de meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling? (zie ook de toelichting in paragraaf 5.2).

NEE: Afsluiten en vastleggen in dossier.

JA: Ga verder met afweging 2.

Afweging 2.

Schat ik op basis van de stappen 1 t/m 4 van de meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?

NEE: Ga verder met afweging 3.

JA: Melden bij Veilig Thuis.

Beroepskrachten die deze afweging met 'ja' beantwoord hebben, zullen de afwegingen 3 t/m 5 samen met Veilig Thuis doorlopen.

Professionele norm: Het melden van vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling is een professionele norm in ALLE gevallen waarbij sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid.

Afweging 3.

Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren en dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden?

NEE: Melden bij Veilig Thuis.

JA: Ga verder met afweging 4.

Beroepskrachten die de tweede afweging met "Ja" hebben beantwoord, zullen de afwegingen 3 t/m 5 samen met Veilig Thuis doorlopen.

Professionele norm: Het melden van vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling is een professionele norm in alle niet-acuut onveilige en niet structureel onveilige situaties, waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Afweging 4.

Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstige) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten?

NEE: Melden bij Veilig Thuis.

JA: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.

Beroepskrachten die de tweede afweging met "Ja" hebben beantwoord, zullen de afwegingen 3 t/m 5 samen met Veilig Thuis doorlopen.

Professionele norm: Het melden van vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling is een professionele norm indien een beroepskracht hulp biedt of organiseert om een cliënt te beschermen tegen het (risico op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling en de betrokkenen de hulp niet aanvaarden of niet bereid of in staat zijn zich in te zetten om herhaling te voorkomen.

Afweging 5.

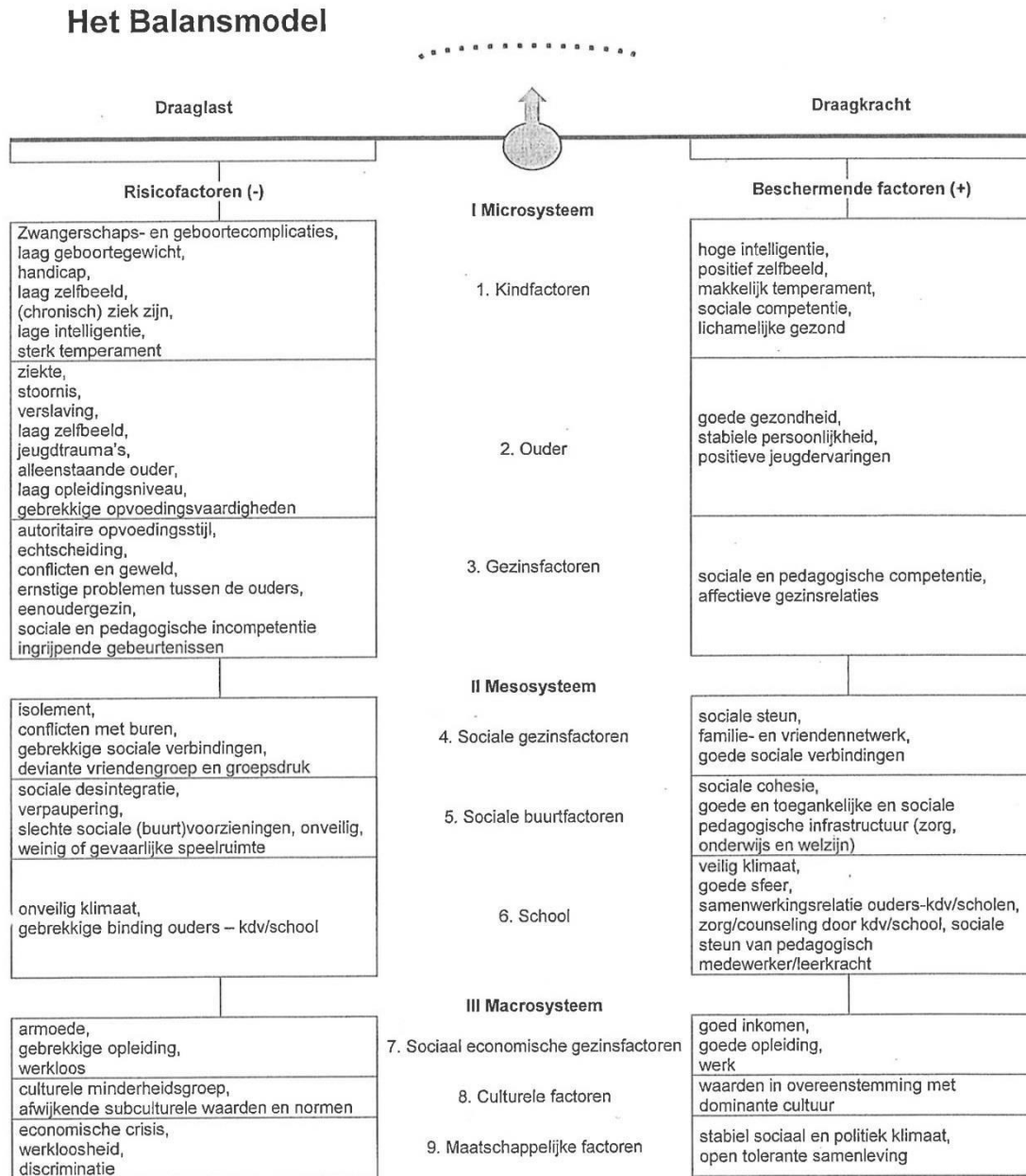
Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van veiligheid en/of het herstel van alle betrokkenen?

NEE: (opnieuw) melden bij Veilig Thuis.

JA: Hulp afsluiten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

Professionele norm: Het melden van (een vermoeden van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling is een professionele norm indien een beroepskracht hulp biedt of organiseert en het (risico op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling blijkt niet te stoppen of de onveilige situatie herhaalt zich.

Bijlage 1 – Balansmodel

Bron: NIZW

Bijlage 2 – Verhelderingsvragen

Verhelderingsvragen bij vermoedens van kindermishandeling en/of huiselijk geweld

Naam kind: jongen/meisje

Leeftijd:

Groep :

Datum:

Naam invuller:

1. Wat zijn de concrete signalen van het kind, de ouder(s) of anderen (omgeving) waardoor jij je zorgen maakt?

2. Wat is de concrete situatie waarover jij je zorgen maakt?

3. Sinds wanneer worden de signalen opgemerkt?

4. Waardoor is de zorg over deze situatie of het vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld ontstaan?

5. Hoe vaak en wanneer komen de signalen voor? Nemen de signalen toe in intensiteit of aantal?

6. In welke situatie(s), op welke momenten?

7. Is er een aanleiding voor dit gedrag (situatie) aan te wijzen?

8. Wat is het gevolg van het gedrag (situatie) voor het kind, de ouder(s) of anderen (omgeving)?

9. Delen anderen deze zorg of dit vermoeden? Zo ja, wie en waardoor?

10. Herkennen de ouders het gedrag (situatie), herkennen de ouders de zorg?

11. Welke acties zijn al ondernomen?

12. Wat gaat goed? (Concreet beschrijven).

Bijlage 3 – Overlegformulier collegiale consultatie

Overlegformulier bij vermoedens van Kindermishandeling en/of huiselijk geweld

Overlegformulier ¹

vertrouwelijk

Beschrijf de gegevens zo zorgvuldig en objectief mogelijk. Ouders van kinderen tot 16 jaar en jongeren ouder dan 12 of 16 jaar hebben namelijk recht op inzage en correctie in het dossier. Zorg dat de gegevens die in het verslag staan, bekend zijn bij ouders en de jongere boven de 12 of 16 jaar. De gehanteerde leeftijdsgrens van de jongere verschilt per organisatie.

Naam kind: jongen/meisje
Leeftijd:
Groep :
Datum:
Deelnemers overleg:

A. Analyse van de situatie

1. Wat zijn de concrete signalen (kind, ouder, omgeving) en wie signaleert dit?

.....
.....
.....
.....

2. Sinds wanneer worden de signalen opgemerkt? Door wie?

.....
.....
.....
.....

3. Waardoor is de zorg ontstaan? Bij wie?

.....
.....

¹ Bron: Amsterdams Protocol Kindermishandeling, zorgsignalering en handelen bij (een vermoeden van) kindermishandeling; voor beroepskrachten die werken met kinderen tot 18 jaar en/of hun (aankomende) ouders, 2005, I. Leeuwenburgh, AMK Amsterdam (red.), een uitgave van de werkgroep Zorg om Jeugd/ Vroegsignalering, project Stop Huiselijk Geweld Amsterdam)

.....
.....

4. Hoe vaak en wanneer komen de signalen voor? Nemen de signalen toe in intensiteit of aantal?

.....
.....
.....
.....

5. Wordt de zorg/het vermoeden door anderen gedeeld?

.....
.....
.....
.....

6. Zijn er ook signalen van broers of zussen? Bij wie?

.....
.....
.....
.....

7. Welke vragen dienen beantwoord te worden?

.....
.....
.....
.....

B. Eerdere acties

1. Welke acties zijn al ondernomen? Door wie?

.....
.....

.....
.....

2. Wat is al met ouders/het kind besproken? Door wie?

.....
.....
.....
.....

C. Actieplan (zie handelingsprotocol voor mogelijke acties)

Beschrijf hoe en wanneer de nodige acties door wie en met welk doel worden ingezet:

.....
.....
.....
.....

D. Terugkoppeling

Hoe, aan wie en wanneer worden bevindingen teruggekoppeld en vastgelegd?

.....
.....
.....
.....

Datum volgend overlegmoment:

(bij ernstig/spoedsituatie zo snel als nodig; in overige situaties binnen drie weken)

Tijd: Met wie:

.....

E. Resultaten acties

Beschrijf per actie of deze uitgevoerd is, hoe het gegaan is en wat de uitkomsten zijn. Ga na of het vermoeden blijft en volg het handelingsprotocol.

.....

.....
.....
.....

F. Verdere beschrijving gevolgde route

.....
.....
.....
.....

Datum volgend overlegmoment:

(bij ernstig/spoedsituatie zo snel als nodig; in overige situaties binnen drie weken)

Tijd:

Met wie:

Bijlage 4 – Signaallijst kindermishandeling 4-12jaar

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4 -12 jaar. De signaallijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

De signalen

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- groeiachterstand
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst

- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie
- tegenover andere kinderen:
- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- vluchtige vriendschappen (12-18)
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

tegenover ouders:

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

tegenover andere volwassenen:

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school

- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

Deze signalenlijst is overgenomen uit de publicatie van het Nederlands Jeugdinstituut: Wolzak, A. (2009, 6e druk). *Kindermishandeling : signaleren en handelen*. Te bestellen via www.nji.nl/publicatie

Bijlage 5 – Signaallijst kindermishandeling 12-18 jaar

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 12-18 jaar.

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

Gedrag tegenover andere kinderen:

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- vluchtige vriendschappen
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

Gedrag tegenover ouders:

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder
- ouders agressief

Gedrag tegenover andere volwassenen:

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk

- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

Overig gedrag:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen
- alcohol- of drugsmisbruik
- weglopen crimineel gedrag

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen i
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten □ problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen
- (angst voor) zwangerschap

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- veel wisselende seksuele contacten met leeftijdgenoten

- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen
- prostitutie

Bij het gebruik van deze informatie is voorzichtigheid geboden. Het opmerken van een of meerdere signalen hoeft geen grond te zijn voor een vermoeden van kindermishandeling. Een andere oorzaak is ook mogelijk. Ook andere signalen die niet genoemd staan in de lijst, kunnen duiden op kindermishandeling of huiselijke geweld.

Bijlage 6 – Vragenformulier voorbereiding gesprek met de ouder(s) en/of verzorger(s)

Vragen ter voorbereiding voor het gesprek met ouders:

- Verplaats je in de ouder(s); wat zijn de angsten, verlangens, zorgen etc. van de ouder(s)?
- Sta stil bij je eigen positie: wat zijn jouw angsten, verlangen, zorgen etc.?
- Wat wil je in het gesprek bereiken?
- Hoe begin je het gesprek? Wat ga je zeggen/vragen/doen?
- Stel dat het gesprek niet verloopt zoals je zou willen; wat wil je in ieder geval bereikt hebben aan het einde van het gesprek?

Aandachtspunten voor het gesprek met de ouder(s) en/of verzorger(s).

Vorbereiding

Wie gaat het gesprek houden? Soms is het goed om iemand met een specifieke status het gesprek te laten voeren. Soms is juist informeel contact beter. Bedenk ook of het beter is om met z'n tweeën het gesprek aan te gaan. Een ander punt van overweging is de plaats van het gesprek. Gaat u naar de ouders toe, zodat zij zich op veilig terrein voelen? Of laat u ze op school komen? Belangrijk is in elk geval dat u niet gestoord wordt tijdens het gesprek. Houd rekening mee dat het gesprek niet veel langer moet duren dan een uur. Kies daarom een haalbaar doel. Niet alles hoeft in één gesprek aan de orde te komen.

Leidraad voor het gesprek

- Stel de ouders op hun gemak en kom vervolgens snel ter zake. Vertel kort over het doel van het gesprek.
- Vertel de ouders wat u is opgevallen aan het kind. Vertel alleen wat u concreet hebt waargenomen, en niet uw interpretatie daarvan. Vermijd het gebruik van de woorden kindermishandeling en incest. Dat zijn beladen termen.
- Vraag de ouders of zij dat wat u is opgevallen, ook hebben opgemerkt.
- Zeg dat u zich zorgen maakt over het kind.
- Vraag aan de ouders of zij uw zorgen delen.
- Vraag aan de ouders of ze een verklaring hebben voor het gedrag van het kind.

Aandachtspunten

De onderstaande aandachtspunten kunnen houvast geven in het gesprek met de ouders.

- Stel u niet op als deskundige of autoriteit. Gebruik geen vaktaal en psychologiseer niet. En respecteer de ervaringsdeskundigheid van de ouders.
- Val de ouders niet in de rede, en reageer niet geërgerd.
- Vertel niet alleen negatieve dingen over het kind. Elke ouder vindt het prettig als iemand zijn kind leuk vindt.
- Veroordeel of beschuldig niet en toon begrip voor de ouders. Zwak het probleem echter niet af door vage bewoordingen of door bij voorbaat verzachtende omstandigheden aan te voeren.
- Neem tijd voor de weerstand van de ouders. Als de ouders al hun frustraties eruit gooien, probeer dan te luisteren en ga niet argumenteren. Door actief te luisteren, begrip te tonen, en ordening aan te brengen, kunt u het vertrouwen van de ouders winnen.
- Het gaat uiteindelijk om het kind. Luisteren naar de problemen van de ouders is goed, maar het gesprek moet uiteindelijk terugkomen op het kind.
- Spreek de ouders aan op hun verantwoordelijkheid. Betrek ze bij het vinden van oplossingen. Geef ze de ruimte voor hun eigen ideeën en neem ze daarin serieus, ook al bent u het niet met ze eens.
- Maak duidelijk wat u zelf kunt doen en welke hulp anderen kunnen bieden.
- Houd u aan de afspraken die u met het kind hebt gemaakt. Vertel geen dingen waarvan het kind niet wil dat u ze aan de ouders vertelt.

Actief luisteren en vragen stellen

Net als bij het gesprek met het kind is het belangrijk om actief te luisteren. Dat betekent onder meer luisteren tussen de regels door, kijken naar non-verbale boodschappen en regelmatig een samenvatting geven. Wees niet bang om af en toe een stilte te laten vallen. Door open vragen te stellen, kunt u de ouders in hun eigen woorden laten vertellen hoe zij over de situatie denken. Vraag ze hoe zij over het gedrag van het kind denken. Probeer door te vragen, bijvoorbeeld: "Wat bedoelt u precies?" of "Kunt u een voorbeeld geven?"

Het gesprek afsluiten

Neem de tijd om af te ronden. Vat het gesprek samen en bespreek het vervolg. Het is belangrijk om de ouders te laten merken dat het voor u geen vrijblijvend gesprek is, en dat u goed in de gaten zult houden hoe het met het kind gaat. Noteer na het gesprek uw indrukken in objectieve termen en afspraken die zijn gemaakt.

Tot slot:

- Wees een O.E.N. (open, eerlijk en nieuwsgierig)
- O.M.A. (opvattingen, mening, advies) laat u thuis.
- LSD (luisteren, samenvatten en doorvragen) neemt u mee.

Bijlage 7: Formulier Aandachtspunten t.b.v. een melding bij Veilig thuis Gelderland-Midden

Voor een juiste beoordeling van een melding is het van belang over voldoende informatie te beschikken. Om de melder tegemoet te komen zijn er teksthouten met nevenstaande aandachtspunten onder elkaar gezet. U kunt dit formulier in Word bewerken en toesturen aan Jeugdbescherming Gelderland afdeling Veilig thuis.

De intake van Jeugdbescherming Gelderland afdeling Veilig Thuis beoordeelt of een melding wordt aangenomen.

Melding bij Jeugdbescherming Gelderland afdeling Veilig Thuis

Gegevens van de melder:

Naam, adres en relatie tot de betrokkenen

Gegevens van de betrokkenen:

Naam, adres van de ouders/verzorgers; naam en geboortedatum van de leerling; verblijfplaats van de leerling

Waarover bestaan de zorgen?

Problematiekbeschrijving; hoe lang bestaat het probleem, ervaren de betrokkenen de situatie als probleem?

Zorggedrag/signalen kind:

Ontwikkeling en functioneren; specifieke problematiek

Gezinssituatie en achtergrond:

Gezinssamenstelling; ouderlijk gezag; culturele achtergrond; woon- en werksituatie; ondersteuning vanuit de omgeving; specifieke problematiek bij de ouders

Eerdere hulpverlening:

Welke hulp is tot nu toe geboden/welke hulp is nu nog aanwezig

Reden van de melding:

Samengevat beschrijven dat de situatie waarin de leerling zich bevindt bedreigend is; de ouders geen verandering in de situatie willen en/of kunnen brengen; hulpverlening in een vrijwillig kader niet tot stand komt

Belangrijke adressen:

School:

Huisarts:

Hulpverlenende organisaties:

Bespreking van de melding:

Datum van de bespreking/aankondiging van de melding; reactie van de ouders/verzorgers; afschrift van de melding aan de ouders.

Ja/nee en zo nee waarom niet

Bijlage 8 – Belangrijke informatie, adressen en telefoonnummers

Belangrijke informatie

- Belangrijke informatie vanuit de rijksoverheid over de meldcode is te vinden op: www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode (Verkorte vorm van stappenplan verbeterde meldcode.)
- Basisdocument "Het afwegingskader in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling".
<https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Het-afwegingskader-in-de-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling.pdf>
(Uitgebreid afwegingskader.)

Belangrijke adressen en telefoonnummers

- Veilig Thuis Gelderland-Midden, telefoon nummer: 0800-2000.

Veilig Thuis, het Advies- en Meldpunt voor Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Te bereiken via: 0800-2000 (gratis en 24/7 bereikbaar) of via internet: www.veiligthuisgm.nl en het daar aanwezige contactformulier.
- Voor opvoed- en opgroevragen kunt u e-mailen of bellen met het CJG:

CJG Regio Arnhem

Bel gratis 088 - 355 50 00 of via info@cjgregioarnhem.nl.

(bereikbaar ma t/m vrij tussen 09:00 en 17:00 uur)

<http://www.cjgregioarnhem.nl/>

- Kinderen die willen praten over kindermishandeling of over andere onderwerpen, kunnen bellen met:

Kindertelefoon

0800 – 0432 (gratis, elke dag van 14.00 tot 20.00 uur)